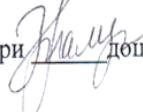

МИНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ УКРАЇНИ
Львівський національний університет імені Івана Франка
Біологічний факультет
Кафедра екології

Затверджено
на засіданні кафедри екології
біологічного факультету
Львівського національного університету
імені Івана Франка
(протокол №1 від 31.08.2021 р.)

Завідувач кафедри доц. Мамчур З.І.

Силабус з навчальної дисципліни
ОСВІТА ДЛЯ СТАЛОГО РОЗВИТКУ,
що викладається в межах ОПП Середня освіта (Біологія та
здоров'я людини першого (бакалаврського) рівня вищої освіти
для здобувачів спеціальності 014.05 “Середня освіта (Біологія та
здоров'я людини)”

Львів 2021

Назва дисципліни	Освіта для сталого розвитку (ОСР)
Адреса викладання дисципліни	бул. Саксаганського 1, 79005 Львів
Факультет та кафедра, за якою закріплена дисципліна	біологічний факультет, кафедра екології
Галузь знань, шифр та назва спеціальності	014.05 “Середня освіта (Біологія та здоров’я людини)”
Викладачі дисципліни	Мамчур Звенислава Ігорівна, к.б.н., доцент, зав. кафедри екології https://bioweb.lnu.edu.ua/employee/mamchur-z-i Джура Наталія Миронівна, к.б.н., доцент кафедри екології https://bioweb.lnu.edu.ua/employee/jura-n-m
Контактна інформація викладачів	zvenyslava.mamchur@lnu.edu.ua nataliya.dzhura@lnu.edu.ua
Консультації з дисципліни відбуваються	Консультації проводяться в день проведення лекцій/практичних занять (за попередньою домовленістю): вул. Саксаганського, 1, ауд. 203. Також проводяться он-лайн консультації у системі Moodle. Для погодження часу консультацій слід писати на електронну пошту викладача.
Сторінка курсу	https://bioweb.lnu.edu.ua/course/osvita-dlia-staloho-rozvytku-2
Інформація про дисципліну	Курс розроблено таким чином, щоб надати здобувачам необхідні знання із головних зasad сталого розвитку, методів, засобів й форм навчання, обов’язкових для формування у бакалаврів готовності до роботи з учнями для здійснення освіти та виховання на засадах сталого розвитку.
Коротка анотація дисципліни	Освіта для сталого розвитку є нормативною навчальною дисципліною з циклу професійної та практичної підготовки зі спеціальністю 014.05 “Середня освіта (Біологія та здоров’я людини)”, котра викладається упродовж сьомого семестру обсягом 3 кредити (за Європейською Кредитно-Трансферною Системою ECTS).
Мета та цілі дисципліни	Метою є підготовка кадрів для освітньої галузі – вчителів, викладачів на засадах сталого розвитку, сприяння системному узагальненню екологічного й педагогічного досвіду, формування у бакалаврів готовності до роботи з учнями для здійснення освіти та виховання на засадах сталого розвитку, вміння фахово застосовувати теоретичні знання для обґрунтованого переконання й формування у громадян України ціннісного ставлення до довкілля, екологічного стилю життя; ознайомити з методами і формами організації навчально-виховної роботи в школі, особливостями вивчення, структурою, змістом, завданнями і принципами побудови екологічного навчання і виховання для сталого розвитку; розвивати уміння та навички творчо застосовувати знання з психолого-педагогічних наук під час навчально-виховного процесу в школі та позашкільних установах. Визначальним акцентом цієї програми є: «освіта не ПРО станий розвиток, а ДЛЯ сталого розвитку»: <ul style="list-style-type: none"> • закріплення знань майбутніх педагогів для реалізації освітянської діяльності в забезпеченні сталого розвитку; • вміння імплементувати ідеї сталого розвитку в зміст шкільної (професійної) освіти; • вироблення у студентів умінь і навичок проведення тренінгових форм навчальних занять із курсу «ОСР»; • формування стійких, екологічно врівноважених звичок і способу повсякденного життя; • оволодіння методичними знаннями та вміннями, передовим педагогічним досвідом і сучасними досягненнями методичної науки й практики щодо освіти для сталого розвитку.
Література для вивчення дисципліни	<ol style="list-style-type: none"> 1. Боголюбов В.М. Формування змісту освіти в інтересах сталого розвитку суспільства / Високоякісна, доступна, випереджальна освіта [Електронний ресурс]. Режим доступу: http://blogs.lb.ua/kiev_2025/121320_visokoyakisna_dostupna_viperedzh.html. 2. Висоцька О. Є. Освіта для сталого розвитку: Науково-методичний посібник. – Дніпропетровськ, 2011. – 200 с.

	<p>3. Голубець М. А. Розвиток «сталій» чи «збалансований»? / М. А. Голубець // Український географічний журнал. – 2006. – № 2. – С. 66–69.</p> <p>4. Джура Н. М. Інноваційні технології навчання в системі шкільної екологічної освіти : навчально-методичний посібник / Н.М. Джура. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016. – 104 с.</p> <p>5. Дошкільнятам про сталій розвиток: дидактичні матеріали для використання у дошкільних навчальних закладах / авт.-уклад. О.І. Пометун. – Д. : ЛІРА, 2015.</p> <p>6. Зелений пакет : посіб. для вчителя. – ОБСЄ, Регіональний екологічний центр для Центральної та Східної Європи, 2010.– 256 с.</p> <p>7. Мамчур З., Джура Н., Думич О., Чуба М., Драч Ю., Подан І. Екологічні аспекти виконання цілей сталого розвитку в Україні // Сталій розвиток – стан та перспективи: Матеріали Міжнародного наукового симпозіуму SDEV'2018 (28 лютого–3 березня 2018 року, Львів-Славське, Україна). – Львів, 2018. – С. 55 – 58.</p> <p>8. Підготовка вчителів до викладання питань сталого розвитку. Навчально-методичні матеріали для викладачів вищих педагогічних навчальних закладів та системи післядипломної педагогічної освіти: Посібник / О.І. Пометун та ін. За ред. О.І.Пометун. – К. : Педагогічна думка, 2015. – 120 с.</p> <p>9. Педагогічна практика з екології : методичні рекомендації щодо організації та проведення педагогічної практики студентів напряму підготовки 6.040106 – екологія, охорона навколошнього середовища та збалансоване природокористування / укл. : Н.М. Джура. – Львів: Львівський національний університет імені Івана Франка, 2016 – 32 с.</p> <p>10. Рижак Л. Філософія сталого розвитку людства: навч.-метод. посіб. Львів: ЛНУ імені Івана Франка, 2011. 518 с.</p> <p>11. Adams, W. M. and Jeanrenaud, S. J. (2008). Transition to Sustainability: Towards a Humane and Diverse World. Gland, Switzerland: IUCN. 108 pp.</p> <p>12. Hulse J. H. Sustainable Development at Risk: Ignoring the Past. / J. H. Hulse — New Delhi: Cambridge University Press India Pvt. Ltd. Ottawa: International Development Research Centre, 2007. — 390 p.</p>
	Інтернет-ресурси:
	<p>1. Освіта для сталого розвитку в дії http://www.esd.org.ua/node/892</p> <p>2. http://www.ecoosvita.org.ua/</p> <p>3. Сталій розвиток - https://en.wikipedia.org/wiki/Sustainability</p> <p>4. Sustainable development - http://blogs.worldwatch.org/sustainabilitypossible/</p> <p>5. Освіта для сталого розвитку. Національна доповідь за 2012 рік (скорочено) http://dea.gov.ua/chapter/osvita_dlya_stalogo_rozvitu_nacional4na_dopovid4_skorochen</p> <p>6. Концепція регіональної системи освіти для сталого розвитку http://dea.gov.ua/chapter/koncepciya Regional4noi_sistemi_osviti_dlya_stalogo_rozvitu и</p>
	Повний список літератури розміщено на http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254
Тривалість курсу	один семестр
Обсяг курсу	16 год лекцій, 32 годин практичних занять та 42 годин самостійної роботи
Очікувані результати навчання	<p>Після завершення цього курсу здобувач буде :</p> <p>знати:</p> <ul style="list-style-type: none"> ● основні поняття, історичні аспекти та шляхи реалізації концепцію сталого розвитку; ● реалізацію цілей сталого розвитку в світі та Україні; ● основні засади світової стратегії ОСП; ● моделі освіти для сталого розвитку в загальноосвітній школі й методику викладання уроків для сталого розвитку; ● шляхи формування в учнів звичок екологічно виваженої поведінки у повсякденному житті на підставі ціннісного ставлення до довкілля; ● принципи, форми і методи організації діяльності школярів на основі суб'єктно-суб'єктних відносин у навчально-виховному процесі на засадах педагогіки емпауерменту; ● особливості психолого-педагогічних підходів для реалізації завдань ОСП;

	<ul style="list-style-type: none"> • наукові основи народногосподарських проблем (раціонального використання природних ресурсів України, захист довкілля від забруднення, збереження біорізноманіття), вміння їх представити перед відповідною аудиторією; • сучасні проблеми наукових досліджень для реалізації концепції сталого розвитку, вміння їх імплементувати в зміст ОСР. <p>Вміти:</p> <ul style="list-style-type: none"> ➢ впроваджувати в практику ОСР педагогічні інновації та науковий досвід; ➢ аналізувати зміст програм із курсу «Уроки для сталого розвитку» для різних класів та вибирати адекватні форми та методи роботи відповідно до вікових особливостей учнів; ➢ організовувати пізнавальну діяльність школярів на основі суб'єктно-суб'єктних відносин у навчально-виховному процесі на засадах педагогіки мотивації і натхнення на дії (емпаєрменту); ➢ формувати звички соціально відповідальної поведінки школярів у повсякденному житті для збереження довкілля загалом й адаптації до умов проживання на певній території зокрема; ➢ планувати й організовувати групову діяльність учнів в екомандах під час проведення тренінгів, виконання домашніх дослідницьких завдань (аудитів) і різних форм еколого-просвітницької діяльності; ➢ проводити різноманітні лекції, тренінги, заняття, форми дискусій і диспутів у рамках ОСР для різних груп населення; ➢ добирати та конструювати зміст навчального матеріалу в рамках ОСР, опираючись на науковий досвід, моделювати можливі шляхи вирішення проблем і прогнозувати наслідки результатів антропогенної діяльності, проводити інтегральну екологічну оцінку для визначення загальної екологічної ситуації. ➢ застосовувати екологічні знання для вирішення навчально-виховних, науково-методичних завдань, враховуючи вікові та соціально-психологічні особливості учнів; ➢ формувати основний (базово-світоглядний) рівень екологічної зрілості учнів; ➢ організовувати і проводити навчально-виховну роботу з екології, визначати ступінь і глибину засвоєння учнями екологічного матеріалу, прищеплювати їм навички самостійного поговнення знань; ➢ організовувати і здійснювати краєзнавчу, природоохоронну роботу, використовувати її результати в навчально-виховному процесі.
Ключові слова	Сталий розвиток, цілі сталого розвитку, освіта для сталого розвитку, екологічна освіта, емпаєрмент-педагогіка, організація освітньої діяльності, глобальні екологічні проблеми, тенденції розвитку освіти в сучасному світі, критерії якості освіти, інноваційні методи викладання.
Формат курсу	Очний
	Проведення практичних занять і консультації для кращого розуміння, Електронний курс у системі Moodle (http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=2098)
Теми	Подано в Таблиці нижче
Підсумковий контроль, форма	Екзамен у 7 семестрі
Пререквізити	Викладання навчальної дисципліни базується на знаннях, отриманих у результаті вивчення попередніх навчальних дисциплін та набуття компетенцій, потребують базових знань з біологічних і екологічних дисциплін, достатніх для сприйняття категоріального апарату, розуміння сучасних проблем сталого розвитку, освіти й охорони довкілля
Навчальні методи та техніки, які будуть використовуватися під час викладання курсу	Презентації, лекції, колаборативне навчання (форми – групові проекти, спільні розробки), творче індивідуальне завдання, дискусія. Інноваційні технології навчання (тренінгові технології, коучингові техніки, тьюторингові та менторингові практики у роботі викладача й закладу освіти); проблемні бесіди, роботи в малих групах, семінари-дискусії, кейс-методи аналізу конкретних ситуацій, колаборативне навчання (спільні розробки і проекти). Теми, завдання, кейси до творчого індивідуального завдання представлені в системі Moodle. Побудова електронного навчання як простору прояву пізнавальних ініціатив. Консультації. Організація самостійної роботи, самоконтроль.
Необхідне	Персональний комп'ютер, загальнозважувані комп'ютерні програми, проектор, прилади

обладнання	кафедральної екологічної лабораторії.
Критерій оцінювання (окрім для кожного виду навчальної діяльності)	<p>Політика виставлення балів. Оцінювання проводиться за 100-бальною шкалою:</p> <p>Участь у семінарсько-практичних заняттях (16 занять × 2 б. = 32 бали). Модульний контроль (два модулі по 9 балів – разом 18 балів). Іспит – 50 балів Всього 100 балів</p> <p>Академічна добросердість: Роботи здобувачів є виключно оригінальними дослідженнями чи міркуваннями. Жодні форми порушення академічної добросердісті не толеруються.</p>
Питання до заліку чи екзамену	Матеріали розміщені: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254
Опитування	Анкету-оцінку з метою оцінювання якості курсу буде надано по завершенню курсу на сайті: http://e-learning.lnu.edu.ua/course/view.php?id=254

Схема курсу

Модуль 1.			
1	<p>Лекція: Поняття про сталий розвиток. Індикатори сталого розвитку</p> <p>Практичне заняття 1. Визначення екологічних компетентностей, стилю життя студентів (соціологічне опитування, аналіз).</p> <p>Практичне заняття 2. 17 Цілей сталого розвитку. Діяльність молодої людини в контексті СР.</p>	<p>Лекція - 2 год, Практичні заняття – 4 год самостійна робота – 2,6 год</p>	2 тижні
2-3	<p>Лекція: Реалізація цілей СР. Найголовніші загрози для розвитку людства, що спричи-нили актуалізацію принципів сталого розвитку суспільства</p> <p>Практичне заняття 3. Теоретичні дослідження зі СР та їхня тематика.</p> <p>Практичне заняття 4. Практичні дослідження зі СР на базі ЗОШ. Дослідження біорізноманіття – важливий аспект сучасної екології. Дослідження антропогенного впливу на довкілля.</p> <p>Практичне заняття 5. Практичні дослідження зі СР на базі ЗОШ. Дослідження охорони і збереження природних ресурсів</p> <p>Практичне заняття 6. Збереження біорізноманіття: рольові ігри.</p>	<p>Лекція - 2 год, Практичні заняття – 8 год самостійна робота – 5,2 год</p>	4 тижні
4	<p>Лекція: Особливості організації ОСР: світовий та український досвід. Реалізація ОСР на різних рівнях неформальної освіти. Освіта упродовж життя.</p> <p>Практичне заняття 7. Формування екологічної культури школярів.</p> <p>Практичне заняття 8. Організація ОСР на різних рівнях формальної та неформальної освіти. Виховні заходи з екологією.</p>	<p>Лекція - 2 год, Практичні заняття – 4 год самостійна робота – 2,6 год</p>	2 тижні
Змістовий модуль 2. Новітні освітні технології для реалізації ОСР. Особливості змісту та планування «ОСР» у навчальних закладах.			
5	<p>Лекція: Підходи до реалізації ОСР на різних рівнях освіти</p> <p>Практичне заняття 9. Позашкільна еколого-натуралістична робота з екології.</p> <p>Практичне заняття 10. Інтерактивні методи навчання</p>	<p>Лекція - 2 год, Практичні заняття – 4 год самостійна робота – 2,6 год</p>	2 тижні
6	Лекція: Особливості використання новітніх освітніх технологій для реалізації ОСР. Екскурсія як форма	<p>Лекція - 2 год, Практичні заняття – 4 год</p>	2 тижні

	навчання ОСР. Екологічна стежка. <i>Практичне заняття</i> 11. Екологічні ігри, вікторини, задачі та їх роль у формуванні екологічних знань, екологічної культури, світогляду учнів <i>Практичне заняття</i> 12. Навчально-методичний комплекс про довкілля і стабільний розвиток «Зелений пакет». Навчально-методична документація для роботи вчителя.	самостійна робота – 2,6 год	
7	<i>Лекція</i> : Особливості змісту та планування «ОСР» у початковій, середній і старшій школі. Методологічні засади курсів. <i>Практичне заняття</i> 13. Навчально-методичні матеріали до організації та проведення «ОСР» у ЗОШ. <i>Практичне заняття</i> 14. «Уроки для сталого розвитку» для учнів початкової (1-4 класи) і середньої (5-7 класи) школи.	<i>Лекція</i> - 2 год, <i>Практичні заняття</i> – 4 год самостійна робота – 2,6 год	2 тижні
8	<i>Лекція</i> : Соціальні проекти ОСР. <i>Практичне заняття</i> 15. Особливості змісту та планування «ОСР» у старших класах. <i>Практичне заняття</i> 16. На шляху до сталого розвитку закладів освіти в Україні. Екологічність навчального закладу.	<i>Лекція</i> - 2 год, <i>Практичні заняття</i> – 4 год самостійна робота – 2,6 год	2 тижні

Автори Мамчур З.І. доц. Мамчур З.І.
Джура Н.М. доц. Джура Н. М.

Погоджено

Голова методичної ради
біологічного факультету

Віталій Гончаренко
2021 р.

Гарант ОПП

Віталій Гончаренко
2021 р.